

Examen VWO
2017

tijdvak 1
woensdag 10 mei
13.30 - 16.30 uur

Nederlands

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 39 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 72 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Beantwoord de vragen in goedlopend Nederlands.
Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1 Mannen? Nee vrouwen zijn bevoorrecht

In alinea 2 en 3 van tekst 1 lijkt indirect een opvatting te worden uitgesproken.

- 1p 1 Hoe luidt deze opvatting? Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 20 woorden.

In alinea 4 van tekst 1 wordt een vergelijking gemaakt tussen Medea en de huidige situatie in Texas.

- 1p 2 Met welk doel wordt deze vergelijking gemaakt? Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 20 woorden.

- 1p 3 Hoe kan de strekking van alinea 6 van tekst 1 het beste worden samengevat? Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 20 woorden.

- 1p 4 Hoe kan de strekking van alinea 7 van tekst 1 het beste worden samengevat?

- A Al eeuwenlang worden vrouwen bij vervolging voor seksuele gedragingen bevoorrecht.
- B De normen voor seksueel gedrag zijn minder stringent voor vrouwen dan voor mannen.
- C De praktijk dat vrouwen seksueel worden bevoorrecht is wereldwijd aanwijsbaar.
- D Het is een wijdverbreid misverstand dat mannen worden beoordeeld ten opzichte van vrouwen.

- 1p 5 Welk standpunt wordt in tekst 1 ingenomen als het gaat om de positie van vrouwen en mannen?

- A Het is terecht dat vrouwen bevoorrecht worden, omdat dat al eeuwenlang het geval is.
- B Het is terecht dat vrouwen bevoorrecht worden, omdat ze nu eenmaal zwakker zijn.
- C Mannen moeten bevoorrecht worden, omdat ze al eeuwenlang achtergesteld worden.
- D Mannen moeten bevoorrecht worden, omdat ze het nu slechter hebben dan vrouwen.

- Alinea 3 van tekst 1 bevat opvallend veel vragen.
- 1p 6 Welke drogredenen zou een kritisch lezer kunnen zien in dit herhaaldelijk gebruik van vragen?
- A De bewijslast wordt ontdoken.
 - B De tekst bevat een persoonlijke aanval.
 - C Er wordt een cirkelredenering gegeven.
 - D Het publiek wordt bespeeld.
 - E Het standpunt wordt vertekend.

- De redenering die in tekst 1 wordt uitgewerkt, kan worden samengevat met behulp van onderstaand schema. Eén van de cellen is al ingevuld.
- 3p 7 Neem het schema over en vul het verder aan. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord in totaal niet meer dan 35 woorden.

Standpunt	
Argumentatie	meerdere argumenten
Conclusie	
Aanbeveling	

Tekst 2 Vrouwen bevoorrecht? Nee, ze zijn juist bezig met een inhaalslag

Tekst 2 kan in achtereenvolgens drie delen worden onderverdeeld:
Deel 1 Introductie van Van Crevelds 'De bevoorrechte sekse'
Deel 2 Beoordeling van Van Crevelds opvattingen
Deel 3 De inhaalslag van vrouwen

- 1p 8 Bij welke alinea begint deel 2 'Beoordeling van Van Crevelds opvattingen'?
- 1p 9 Bij welke alinea begint deel 3 'De inhaalslag van vrouwen'?

Met bijzonder taalgebruik kan een mening versterkt tot uitdrukking worden gebracht.

- 2p 10 Citeer uit alinea 1 van tekst 2 de twee woordgroepen die dat het duidelijkst tonen.

“de kracht van de man verzwakt de man.” (tekst 2, regels 16-17)
 Van Creveld zou blijkens alinea 2 met deze zinsnede gebruik hebben gemaakt van een argument dat ook al bij De Beauvoir te vinden zou zijn: “Helemaal nieuw is dit argument niet.” (regels 17-18)
 Een kritisch lezer zou kunnen opmerken dat de gelijkstelling van “de redenering van de professor” en de analyse van De Beauvoir niet terecht is.

- 1p 11 Met welk argument zou deze kritische lezer zijn mening kunnen staven? Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 40 woorden.

“Maar waar Van Creveld over de werkelijkheid lijkt te willen schrijven, schuwt hij het absurde niet.” (tekst 2, regels 64-66)

- 2p 12 Citeer uit het tekstgedeelte van alinea 5 en 6 twee zinsdelen waarin op eenzelfde laatdunkende manier over de mening van Van Creveld wordt gesproken.

In alinea 4 van tekst 2 vind je een redenering. De functie van elke zin in deze redenering kan met behulp van functiewoorden worden weergegeven.

- 3p 13 Noteer het nummer van de betreffende zin en daarachter het juiste functiewoord. Je mag een functiewoord meer dan eens gebruiken. Kies uit de volgende functiewoorden: afweging, argument, beoordeling, gevolgtrekking, hypothese, karakterisering, nuancering, standpunt, toegeving, voorbehoud, voorbeeld, voorwaarde, weerlegging.

zin 1	Maar waar ... absurde niet. (regels 64-66)
zin 2	Zo baalt ... werd veroordeeld. (regels 66-69) bij zin 1
zin 3	Die wrok ... kwalijk nemen. (regels 69-70) bij zin 2
zin 4	Historische verhalen ... hedendaagse moraal. (regels 70-72) bij zin 3

In alinea 1 en 2 van tekst 2 wordt negatief geoordeeld over het boek *De bevoorrechte sekse*.

- 2p 14 Vat de twee belangrijkste argumenten samen die in de rest van de tekst worden gebruikt om die mening te ondersteunen. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 30 woorden.

2p 15 Welke drie van onderstaande uitspraken zijn in overeenstemming met de inhoud en het doel van tekst 2?

Met deze tekst wordt gepoogd

- 1 aan te geven dat er nog altijd sprake is van ongelijkheid als er gekeken wordt naar de verhouding tussen man en vrouw in de maatschappij.
- 2 de lezers een negatieve mening over het boek *De bevoorrechte sekse* op te dringen door voornamelijk de auteur van het boek in een negatief daglicht te stellen.
- 3 een genuanceerd beeld te schetsen van Van Creveld en zijn boek *De bevoorrechte sekse*.
- 4 een karikaturaal beeld te schetsen van Van Creveld, zodat mensen minder waarde toekennen aan zijn opvattingen over emancipatie.
- 5 lezers ervan bewust te maken dat meer vrouwen protest moeten aantekenen tegen de onjuiste man-vrouwverhouding.
- 6 te betogen dat er in het boek weinig nieuwe standpunten naar voren worden gebracht.

tekstfragment 1

Ook eurocommissaris Viviane Reding kwam in september met een voorstel om vrouwen positief te gaan discrimineren via een wet die bedrijven moet verplichten meer vrouwen aan de top te hebben. Het is te hopen, ook voor vrouwen, dat zij haar zin niet krijgt. Het kan namelijk nooit tot iets positiefs leiden indien mensen op een seksistische manier worden onderscheiden en een voorkeursbehandeling krijgen. Het is ook nog eens beledigend voor vrouwen. Want indien je echt goed bent, waarom zou je dan hulp nodig hebben om een goede baan te krijgen? Daarbij kun je bij dwang niet meer spreken van gelijke geschiktheid van de mannelijke en de vrouwelijke kandidaat.

*naar: Carla Wijnmaalen, Diversiteit, maar niet ten koste van kwaliteit
bron: <http://www.liberalemedia.nl>
Laatst geraadpleegd 12 januari 2015*

Voor de oppervlakkige lezer lijkt tekstfragment 1 hetzelfde thema te hebben als tekst 2.

2p 16 Welk element wordt in tekstfragment 1 toegevoegd aan de mening van Van Saarloos zoals die blijkt uit tekst 2? Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 20 woorden.

Vragen bij Tekst 1 en Tekst 2

In tekst 2 worden twee standpunten met betrekking tot de stand van zaken van de emancipatie tegenover elkaar gezet: het kennelijke standpunt van Van Saarloos en het veronderstelde standpunt van Van Creveld.

- 2p 17 Benoem per auteur het betreffende standpunt. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 35 woorden.

“In werkelijkheid is de redenering van de professor niets meer dan verkapte borstklopperij: de kracht van de man verzwakt de man.” (tekst 2, regels 14-17)

- 1p 18 Citeer uit het tekstgedeelte van alinea 5 tot en met 8 van tekst 1 één zin die als onderbouwing van dit standpunt gezien kan worden.

“Een zaak die mij aan het hart gaat, ook al zal ik nooit één van de jaarlijks circa 11.428 mannen zijn die met prostaatkanker worden geconfronteerd. Als Van Creveld liever niet aan het KWF doneert, omdat hij nooit één van de jaarlijks circa 15.000 vrouwen zal zijn die met borstkanker te maken krijgen, is dat zijn goed recht.” (tekst 2, regels 114-124)

Een kritisch lezer zou – lettend op wat er staat in de tekst van Van Creveld – kunnen opmerken dat hier sprake is van een drogreden.

- 1p 19 Van welk soort drogreden zou hier sprake zijn?
- A cirkelredenering
 - B hellend vlak
 - C ontduiken van bewijslast
 - D vertekenen van een standpunt

In tekst 1 worden argumenten gebruikt om het centrale standpunt in die tekst te ondersteunen. Een aantal van die argumenten wordt in tekst 2 genuanceerd, ontkracht of weerlegd, een aantal andere niet.

2p 20 Welke twee van onderstaande argumenten worden in tekst 2 genuanceerd, ontkracht of weerlegd? Noteer de nummers.

Nummer	Argument
1	De levensverwachting van mannen is in alle landen lager dan die van vrouwen.
2	Er wordt altijd maar verwacht dat mannen zich opofferen voor vrouwen en niet andersom.
3	In crisissituaties worden vrouwen (en kinderen) als eersten vrijgelaten.
4	Mannen dragen financieel meer bij dan vrouwen aan een relatie tussen man en vrouw.
5	Mannen krijgen in Texas veel vaker de doodstraf opgelegd dan vrouwen.
6	Vrouwen spelen nauwelijks een rol van belang in militaire conflicten.

Uit de teksten 1 en 2 blijken fundamenteel afwijkende visies op hoe de medische wereld omgaat met mannen- en vrouwenziektes. De argumentatie voor beide visies kan worden samengevat met gebruikmaking van onderstaand schema.

- 4p 21 Noteer de twee argumenten uit tekst 1 voor het aldaar ingenomen standpunt en noteer de argumentatie waarmee in tekst 2 het eerste argument van Van Creveld wordt weerlegd. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord in totaal niet meer dan 60 woorden.

Standpunt (Van Creveld): Er is meer geld en meer aandacht voor vrouwenziektes dan voor mannenziektes.

Argument 1 (Van Creveld):

Argument 2 (Van Creveld):

Weerlegging (Van Saarloos):

Onderbouwing (Van Saarloos):

In tekst 1 worden in alinea 3 en 4 enkele al dan niet vermeende voorrechten van vrouwen genoemd. Op twee van bedoelde voorrechten wordt in tekst 2 kritiek gegeven.

- 4p 22 Neem onderstaand schema over en noteer daarin de twee bedoelde manieren waarop vrouwen volgens tekst 1 worden bevoorrecht. Noteer ook de kritiek daarop zoals verwoord in tekst 2. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord in totaal niet meer dan 60 woorden.

Bevoorrechting van de vrouw volgens tekst 1	Kritiek uit tekst 2
in alinea 3	
in alinea 4	

Tekst 3 Gezag ontstaat niet door strenger te straffen

“Een term als ‘nooit tolereren’ moet vooral een ferme, symbolische boodschap afgeven.” (tekst 3, regels 65-68)

- 1p 23 Waarom is de boodschap die ‘nooit tolereren’ moet afgeven volgens de tekst vooral symbolisch van aard? Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 20 woorden.

“Het ambitieuze programma worstelt met veel problemen.” (tekst 3, regels 32-34)

- 3p 24 Noem de vier factoren die volgens de tekst de uitvoering van het project *Veilige Publieke Taak* belemmeren. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 70 woorden.

In tekst 3 worden twee aanbevelingen gedaan voor de bestrijding van openbare agressie. Eén aanbeveling is bedoeld voor de lokale gezagsdragers en de andere is bedoeld voor de burgers.

- 2p 25 Welke twee aanbevelingen zijn dat? Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 30 woorden.

In alinea 9 van tekst 3 wordt een causale keten beschreven. Hier volgen in willekeurige volgorde elementen uit de tekst die onderdeel uitmaken van deze keten:

- 1 dan wordt het recht van de sterkste opgeëist
- 2 de ‘straf helpt’-orthodoxie wint terrein
- 3 er klinkt een roep om repressie
- 4 zwakke gezagsdragers kunnen niet helpen wanneer dat nodig is

- 3p 26 Zet deze vier elementen van bedoelde causale keten in een volgens de tekst logische volgorde. Noteer daartoe de nummers van de zinnen in bedoelde volgorde.

- 3p 27 Welke drie van onderstaande uitspraken zijn in overeenstemming met tekst 3?
- 1 Burgers moeten zich teweerstellen tegen agressie in de openbare ruimte.
 - 2 Inwoners van Nederland moeten meer bereid zijn gezag te accepteren.
 - 3 Men moet incidentele vormen van lichte agressie meer door de vingers zien.
 - 4 Officieren van justitie moeten meer bereid zijn hogere straffen te eisen.
 - 5 Tegen agressie moet strenger worden opgetreden.
 - 6 Werknemers met een publieke taak moeten meer bereid zijn de leiding te nemen bij gevallen van agressie in de openbare ruimte.
 - 7 Werknemers met een publieke taak moeten meer wettelijke bevoegdheden krijgen om agressie aan te pakken.

Tekst 4 De keerzijde van de ‘harde aanpak’

Hieronder volgen enkele woord(groep)en uit alinea 2 van tekst 4:

- 1 “een tijdje”
 - 2 “ook”
 - 3 “scherper, harder, hoger, strenger”
 - 4 “opknappen”
 - 5 “repressie”
 - 6 “gezaghebbend en doortastend optreden”
- 1p 28 Uit welke woorden of woordgroepen blijkt in tekst 4 een kritische benadering van “de ‘harde aanpak’”?
- A 1, 2 en 3
 - B 2, 3 en 4
 - C 3, 4 en 5
 - D 4, 5 en 6

In tekst 4 wordt belicht waarom vakbladen als *Proces of Delikt en Delinkwent* nuttige bronnen zijn voor wie inzicht wil krijgen in “de ‘harde aanpak’”.

- 2p 29 Vat samen waarom volgens de tekst deze vakbladen nuttig zijn. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je samenvatting niet meer dan 30 woorden.

In alinea 5, 6 en 7 van tekst 4 komen verschillende bezwaren tegen “de ‘harde aanpak’” en de zware straffen die daaruit voortvloeien aan de orde.

- 4p 30 Noem vijf van deze bezwaren. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 70 woorden.

“Vaak wordt er geschreven vanuit de dagelijkse praktijk van de repressie, uiteraard ‘op eigen titel’. De hoofdofficier leest mee, nietwaar?” (tekst 4, regels 33-37)

- 1p 31 Waarom wordt er volgens alinea 3 “uiteraard ‘op eigen titel’” geschreven? Omdat de schrijvers van deze teksten
- A alleen dan geloofwaardig overkomen op lezers.
 - B anders in overtreding zijn en dan direct ontslagen worden.
 - C dit soort informatie niet onder pseudoniem mogen publiceren.
 - D zich willen indekken tegen problemen met hun werkgever.

In tekst 4 wordt de (jeugd)officier van justitie de “bewaker van de spuigaten” genoemd. (regels 116-117)

- 2p 32 Leg, gelet op de strekking van tekst 4, beide termen van deze betiteling uit. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 25 woorden.

- 2p 33 Formuleer het impliciete advies dat Justitie in alinea 7 van tekst 4 meekrijgt om bij bekeuringen meer recht te kunnen doen aan de principes van “naar draagkracht” en “proportionaliteit”. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 35 woorden.

“Zouden ze dat in Den Haag wel in de gaten hebben?” (tekst 4, regels 117-118)

- 1p 34 Waarom kan er volgens de tekst aan worden getwijfeld of “ze dat in Den Haag” wel beseffen? Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 30 woorden.

- 2p 35 Welke uitspraak geeft het doel van tekst 4 het beste weer?

De tekst “De keerzijde van de ‘harde aanpak’” wil de lezer

- A ervan overtuigen dat de huidige ‘harde aanpak’ te weinig oog heeft voor de burgers.
- B in staat stellen een afweging te maken tussen voor- en nadelen van de rechtspraktijk die het gevolg is van het ‘harde’ regeringsbeleid.
- C laten zien dat de huidige rechtspraktijk onhoudbaar is als gevolg van het regeringsbeleid van de ‘harde aanpak’.
- D op de hoogte brengen van het ‘harde’ regeringsbeleid en de verharde rechtspraktijk die hiervan het gevolg is.

Vragen bij Tekst 3 en Tekst 4

- 2p **36** Welke uitspraak is waar, gelet op de inhoud van de teksten 3 en 4?
- A** In tekst 3 is er wel begrip voor de roep om strengere straffen, maar worden vooral morele bezwaren geuit tegen “de harde aanpak”, terwijl in tekst 4 niet alleen wordt getwijfeld aan het nut van strenger straffen, maar ook praktische bezwaren worden geuit tegen de uitvoering ervan.
 - B** In tekst 3 wordt de ‘straf helpt’-orthodoxie afgewezen en wordt meer heil verwacht van een flexibelere burger en een gewetensvolle gezagsdrager, terwijl in tekst 4 wordt gepleit voor meer sociaal gevoel in de rechtspraak.
 - C** In tekst 3 wordt geprobeerd aan te tonen dat de overheidscampagne tegen agressief gedrag ten aanzien van publieke gezagsdragers te ambitieus is, terwijl in tekst 4 wordt geprobeerd aan te tonen dat het harde regeringsbeleid leidt tot een oeverloze stroom bekeuringen.
 - D** In tekst 3 wordt het regeringsbeleid bekritiseerd aan de hand van sprekende voorbeelden en worden burgers en gezagsdragers opgeroepen te veranderen, terwijl in tekst 4 het regeringsbeleid wordt bekritiseerd en de beleidsmakers worden aangesproken.

In zowel tekst 3 als tekst 4 wordt een standpunt ingenomen ten aanzien van het beleid van het Openbaar Ministerie.

- 2p **37** Benoem de belangrijkste twee overeenkomsten tussen deze standpunten. Geef antwoord in een of meer volledige zinnen en gebruik voor je antwoord niet meer dan 20 woorden.

tekstfragment 2

Het soms zeer ruime gebruik van alcohol en drugs maakt het soms moeilijk te onderkennen dat er (door jou) grenzen worden overschreden en dat er dus (tegen jou) moet worden opgetreden. Dat wordt dan niet gepikt. Dit alles verklaart echter niet de steeds heter wordende 'koude boosheid' die wij allen in toenemende mate voelen en soms ook uiten. Boosheid ten gevolge van de vele vaak kleine, maar soms ook grote perversiteiten die ons zijn of worden aangedaan. Een perversiteit is een situatie die ontstaat waar een op zich legitieme of logische set van regels c.q. standaarden of protocollen wordt toegepast in een situatie waar deze niet (meer) passen. Maar zolang wij (moeten) blijven geloven in het adagium 'Als je je aan de regels houdt, gaan de dingen goed', neemt het aantal perversiteiten en dus deze boosheid toe, zonder dat in beeld is te krijgen wat daar de oorzaak van is. (Maatschappelijke) escalatie is hier dan geen onlogisch (politiek) gevolg. En professionals komen zo in de knel tussen wat moet en wat logisch is.

*naar: Hans van der Schaaf als reactie op Bas van Stokkom
bron: www.socialevraagstukken.nl
Laatst geraadpleegd op 15 februari 2014*

- In tekstfragment 2 wordt het begrip 'perversiteit' gebruikt.
- 1p 38 Welk begrip uit tekst 4 komt in betekenis (nagenoeg) overeen met het begrip perversiteit, zoals dat gebruikt is in tekstfragment 2?
- 1p 39 In welk tekstgedeelte wordt een mogelijke oplossing geboden voor het probleem dat in tekstfragment 2 wordt geschetst?
- A in alinea 4 en 5 van tekst 3
 - B in alinea 8 en 9 van tekst 3
 - C in alinea 4 en 5 van tekst 4
 - D in alinea 5 en 6 van tekst 4

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.